

Udenrigs- og forsvarspolitik

Nærhed og udsyn
i en global verden

En stigende internationalisering og globalisering stiller det danske samfund overfor store muligheder og store udfordringer.

Globaliseringen og den teknologiske udvikling har medført, at vi får flere muligheder for at kommunikere med mennesker langt borte, som vi måske tidligere aldrig ville have mødt. Det er med til at skabe venskaber på tværs af kulturer og nationaliteter, men medfører også, at vi ikke kan undgå at se de ulykker, som rammer mennesker i andre lande.

Vi kan købe varer fra og dele produktion med lande på den anden side af kloden. Det skaber velstand i den vestlige verden og vækst i den tredje verden, men ofte på bekostning af dårligere arbejdsforhold for menneskene, der producerer til os i den tredje verden, og et betydeligt forbrug af uerstætelige naturressurser og miljø.

CenterPartiet ønsker, at det danske samfund skal forholde sig åbent, men kritisk til internationaliseringen og globaliseringen. Danmark skal tage del i den internationale udvikling og yde de bidrag til andre landes stabilitet, frihed og menneskerettigheder, som man rimeligt kan forvente af os.

CenterPartiet mener, at det er muligt at kombinere nærhed og decentralisering med et engagement i en internationaliseret verden. Danmark skal hverken lukke sig om sig selv eller give slip på sin ret til at agere som selvstændig nation.

Demokrati og national selvbestemmelse i en åben verden

Udgangspunktet for CenterPartiet er, at demokratiet er det bedste grundlag for, at menneskerettigheder kan trives. Desuden er demokrati det bedste grundlag for åbenhed, herunder markedsøkonomi.

Åbenhed er desuden det bedste grundlag for udvikling. Økonomisk, social og kulturel udvikling har de bedste vilkår, når mennesker kan handle, agere og kommunikere indbyrdes.

Åbenhed peger ligeledes på ytringsfrihed, som er et vigtigt led i at kunne overholde menneskerettighederne og respekten for individers forskellighed. En åben verden må derfor også skulle respektere "åben-mundethed" - ytringsfrihed.

Åbenhed har også betydning for vores syn på internationale organisationer som FN og EU. Disse organisationer skal være åbne omkring deres prioriteringer og den måde de påvirker centrale dele af verdensøkonomien og verdens aftaler i øvrigt.

CenterPartiets idéprogram:

Subsidiaritetsprincippet

Samfundet opfattes som opbygget nedefra. I overensstemmelse med princippet om spredt ansvarlighed skal de opgaver, der tilhører de primære fællesskaber, løses dér, og i det omfang et overordnet niveau oprettes og inddrages i løsningen af disse opgaver, skal det virke understøttende. Overordnede samfundsopgaver skal løses på det lavest mulige samfundsniveau, hvor de løses mest effektivt. Det medfører en stærk tiltro til en decentral magtstruktur, men samtidig anerkendes eksistensen af overordnede og overnationale problemer, som bedst og mere effektivt løses på et højere niveau.

Subsidiaritetsprincippet er vigtigt for CenterPartiet. Vi opfatter dette princip som naturligt sammenhørende med demokrati, nærhed og sammenhørighed. Vi ønsker derfor, at Danmark skal kunne bestemme så meget som muligt selv. Vi mener, det er vigtigt og muligt også selv om Danmark er et lille land, som indgår i større, internationale og forpligtende samarbejder.

CenterPartiet ønsker at:

- internationale, folkelige organisationer - som FNs organisationer - skal være forpligtede til at være åbne om deres prioriteringer, resurseforbrug og deres demokratiske proces.

- WTO, G7 og andre internationale organisationer, som påvirker økonomiske og handelsmæssig vilkår for mange nationer, skal underlægges folkelig, og dermed demokratisk kontrol. F.eks. under FN.

En åben verden betyder ikke en verden uden grænser

At ønske en åben verden er ikke det samme som at ønske sig alle grænser afskaffet. Det ville være en ulykke for ønsket om mangfoldighed, hvis forskellene imellem folkeslag, nationaliteter og kulturer blev udvisket. Kulturelle forskelle, særlige miljøer og forskelle i samfundsmodeller, løsningsmodeller og sprog er med til at skabe dynamik og udvikling.

Det gælder derfor for Danmark om at medvirke til en verdensorden, som både bevarer regionernes mangfoldighed, og som sikrer en gradvis udjævning af levevilkårene i verden.

CenterPartiets idéprogram:

CenterPartiet fremhæver, som intet andet parti, kravet om ligeværdige livsvilkår - såvel nationalt som internationalt. Dette krav tilgodeses bedst i et decentralt samfund, præget af nærhed. For at mennesker i alle dele af verden skal have ligeværdige forudsætninger kræves, at den økonomiske kløft mellem rige og fattige lande nedbrydes.

Det er i denne proces, at det fortsat er nødvendigt at trække grænser. For at definere de rum, som mennesker kan identificere sig med, udvikle sig i og debattere om. Det giver ingen mening, hvis alle grænser ophæves, og enhver kan bosætte sig eller betale skat (eller lade være), hvor han vil. Så bliver der ikke noget ejerskab til det lokale miljø og dermed heller ikke noget sted at forankre et lokalt medansvar.

CenterPartiets idéprogram:

Ytringsfrihed

Hvert menneske har ret til frit at udtrykke synspunkter, også sådanne som strider mod vedtagne normer og etiske forestillinger. Ytringsfriheden må kun indskrænkes af hensyn til andre særlige vigtige værdier. Enhver indskrænkning skal være grundlovsbestemt og tage hensyn til, at en vidtstrakt ytringsfrihed er uundværlig for demokratiet.

De fattige landes problem er bl.a. ulige handelsforhold, som er en medvirkende årsag til fattigdoms-flygtninge. Bistandshjælp og internationale aftaler om fair samhandel er gode løsninger.

Det er ikke en løsning for lande med fattigdom, hvis rigere lande gør det let at immigrere. Det vil især motivere de resursestærke indbyggere at udvandre, og dermed til at uddybe de fattige landes problemer.

Danmark kan ikke afhjælpe den tredje verdens fattigdomsproblemer igennem indvandring. Danmark bør derfor i nogen grad bevare kontrollen med indvandringen, men vi ønsker ikke at sortere i indvandrerne alt efter om de er rige eller fattige, hvilke lande de kommer fra eller hvilken uddannelse de har.

At bevare grænser er dog ikke nødvendigvis lig med en mur med pigtråd og politi. Grænser kan forstås på mange måder og skal ikke bruges til at forhindre den udveksling af økonomi og kultur, som vi støtter.

Grænser må heller ikke bruges til at adskille familier, som naturligt hører sammen.

CenterPartiet vil:

- Opretholde kontrollen over immigration i det omfang det tjener til at bevare de nære relationer og sammenhængskraften i det danske samfund.

- Arbejde for en fair samhandel med tredje verdens lande og yde aktiv bistand til udviklingslande.

- Afvise forskelsbehandling af sammenføring af familier mv., som naturligt og oprigtigt hører sammen.

Man kan ikke tage demokrati for givet

Det kan tage mange generationer at udvikle et udemokratisk samfund til et demokratisk, og det er ingen naturlov, at denne udvikling vil følge et forløb, som Danmark og Vesteuropa har været igennem.

Det er heller ikke sikkert, at de danske eller vestlige demokrati-idealer kan bruges som model for andre nationer og folkeslag. Kulturer og traditioner er forskellige i forskellige lande.

CenterPartiets idéprogram:

Demokrati

Demokrati er den eneste styreform, som kan virkeliggøre ideen om menneskers lige værdi og rettigheder. I et demokrati findes lige muligheder for at påvirke fælles beslutninger, at vælge og blive valgt og at stille lederne til ansvar. I et demokrati findes personlig frihed. Grundlaget for den demokratiske beslutningsfase er grundlovsfæstet frihed og rettigheder, at magt udøves ud fra love, og at mennesker har lige politiske muligheder.

Men et demokrati må aldrig tages for givet. Selv i et land med lange demokratiske traditioner må demokratiet udvikles af hver generation. Mennesker må opmuntres til og uddannes til engagement og ansvar.

Det er derfor ikke rigtigt at sætte vestligt demokrati over alt i verden som et endeligt mål.

Folkenes selvbestemmelse og især menneskerettighederne er de afgørende kriterier for CenterPartiet.

Demokrati er den bedste garant for at fastholde selvbestemmelse og menneskerettigheder, men de kommer ikke nødvendigvis af sig selv ved at indføre demokrati. Det er snarere omvendt: Det er sikring af selvbestemmelse og menneskerettighederne, som skaber grundlag for fremvæksten af demokrati.

Den mest farbare går igennem det internationale samarbejde. Det er i samarbejder som FN, at menneskerettigheder bedst kan påvirkes.

CenterPartiet vil:

- Støtte op om en international indsats for at sikre menneskerettigheder og selvbestemmelse i andre lande.

Terror-frygten må ikke lukke samfundet

Terror er i løbet af de seneste par årtier blevet international ligesom verdens økonomi, mediebildet og kulturen.

Danmark skal forsvare menneskerettigheder og demokrati, og terror er typisk et angreb mod begge dele. Derfor skal Danmark støtte op om de internationale tiltag overfor terroren - om nødvendigt med et militært bidrag.

I den vestlige verden er det 11. september og de tilsvarende bombeangreb i London og Madrid, der har lagt sporene for de seneste års fokus på terror. I den tredje verden rammer terrorangreb oftere.

Terror mod civile er naturligvis uacceptabel, og det giver ikke mening at forsvare terror helt eller delvist.

Terror har heller ikke noget med religion at gøre. Vi skal afvise ethvert forsøg på at sammenkoble terror med særskilte befolkningsgrupper og religioner. Det skaber utryghed og splittelse.

Frygten for den internationale terror må ikke føre til, at vi lukker vores samfund eller indskrænker vores demokratiske rettigheder. Konsekvenserne af et samfund med stramme bånd på de demokratiske rettigheder eller med omfattende overvågning vil blive langt mere negative end den skade, terrorismen isoleret set kan gøre.

I den konkrete indsats overfor terror er det oplagt, at international terror også må bekæmpes via internationalt samarbejde. Danmark kan deltage i samarbejde med andre lande om en indsats imod terror i andre lande. Danmarks bidrag kan være såvel civilt som militært. Dog skal helt særlige betingelser være opfyldt for et militært bidrag.

CenterPartiets idéprogram:

Det åbne samfund forudsætter en retsstat med stærke institutioner og et demokratisk styre, hvor der tages hensyn til minoriteter og deres synspunkter. Mennesker skal garanteres retten til selv at kunne vælge og stræbe efter forskellige livsprojekter under forudsætning af, at de ikke dermed indskrænker andres muligheder.

CenterPartiet vil:

- Afvise begrænsninger på de demokratiske rettigheder - herunder ytringsfriheden.
- Modarbejde krænkelse af menneskerettighederne og retssikkerheden.
- Afskaffe muligheden for administrative udvisninger og tidsbestemt tilbageholdelse af udlændinge.

Fornuftsægteskabet med EU

Danmark er med i EU. Det er en kendsgerning. Og der er intet reelt alternativ. Danmark har ikke ressourcerne til at stå uden for EU - sådan som f.eks. Norge har med deres omfattende olieproduktion.

Det giver derfor ikke mening at diskutere, om Danmark skal være med i EU eller ej. Men vi kan diskutere, hvad vi vil med EU, og hvordan vi får det bedste ud af vores medlemskab.

Vi skal også være bevidste om vores rolle som såvel et skandinavisk som et europæisk land. Båndene til det kontinentale Europa er tætte, og den kulturelle påvirkning fra f.eks. Tyskland, England og Frankrig er stærk. Det er bånd, som vi ikke kan bryde. Samtidig har vi en betydelig fælles, nordisk arv.

Det er derfor, vi kalder Danmarks medlemskab af EU for et fornuftsægteskab. Vi behøver ikke at elske EU, men til gengæld har vi al mulig grund til at søge at bruge medlemskabet af EU bedst muligt.

Det er da rent faktisk også sådan, at en god del af EU's funktion tilgodeser en udvikling, der er i Danmarks interesser. Navnlig set i forhold til Danmarks meget store økonomiske afhængighed af eksporten til andre europæiske lande er det af væsentlig betydning, at EU arbejder for fri samhandel, standardisering af produkter og nedbrydning af tekniske handelshindringer m.m..

Andre dele af samarbejdet i EU er af mere blandet betydning for Danmark. Eksempelvis er arbejdskraftens frie bevægelighed og borgerrettigheder indenfor EU's lande godt for den enkeltes muligheder og for udveksling af idéer og kultur i Europa. Men de samme regler sætter det sociale sikkerhedsnet i Danmark under pres. Vi kan ikke i længden opretholde højere sociale standarder end de øvrige europæiske medlemslande.

CenterPartiet mener, at:

- Danmark skal blive ved med at være medlem af EU. Men vi skal holde en kritisk distance og bl.a. arbejde for fuld åbenhed om resurseforbruget og den demokratiske proces i EU.
- EU-parlamentets konstante rejser imellem Bruxelles og Strasbourg skal stoppes. Hvilket af stederne, det vælges at samle alle parlamentets møder, er underordnet.
- Det europæiske samarbejde skal udvides til at omfatte alle europæiske lande og på længere sigt også ud over Europas grænser. Fordelene ved fri og lige samhandel skal komme flest mulige lande til gode. Fuldt medlemskab for alle lande er dog ikke et ultimativt krav.
- Subsidiaritetsprincippet skal tages alvorligt af EU og vendt om: EU skal dokumentere - ikke kun sandsynliggøre - at et område hensigtsmæssigt kun kan reguleres af fællesskabet. Ellers er det et område, som medlemsnationen selv kan fastlægge reglerne for.

CenterPartiet vil opretholde Danmarks forbehold

Danmark står i dag uden for dele af EU-samarbejdet. Det gælder de tre forbehold overfor hhv. den monetære union (Euroen), retsforbeholdet (udlændinge og flygtninge) og forsvarsforbeholdet (Danmark står udenfor EU's integrerede forsvar). Det fjerde danske forbehold overfor unionsborgerskabet har til gengæld mistet sin betydning.

Forbeholdene hævdes ofte at skade Danmarks position i EU-samarbejdet og Danmarks økonomi. Fakta er dog noget andet: Danmark deltager på lige fod med andre medlemslande i langt de fleste samarbejder. Den danske krone er alligevel låst til Euroen og dansk økonomi har klaret sig pænt over gennemsnittet af EU-landene.

Der er ikke nogen fordel ved at droppe kronen til fordel for Euroen. Krisen i Grækenland og Italien samt det forhold, at et stort antal EU-lande ikke overholder EU's konvergenskriterier betyder, at gevinsten ved at have én, fælles stabiliserende valuta, som det er sværere at spekulere imod, er væk.

Euroen er også ment som et prestigefyldt modstykke til US-dollars og japanske Yen m.fl., men CenterPartiet mener ikke, at EU skal bruge ressourcer på den slags prestige-projekter.

Retsforbeholdet handler primært om at bevare Danmarks mulighed for at opretholde mere vidtgående begrænsninger overfor indvandring og flygtninge.

I realiteten har en række medlemslande, som ikke har forbehold på retsområdet - i modstrid med hensigten i Maastricht-traktaten - hen ad vejen alligevel indført deres egne regler. Det gælder f.eks. de særligt udsatte medlemslande i Middelhavsområdet, men også i Sverige.

Retsforbeholdet bør opretholdes, så længe EU ikke har et tilstrækkeligt godt bud på, hvordan medlemslandene kan håndtere immigrationspresset. Den ydre kontrol er ikke nok til at sikre, at vi kan modtage de flygtninge, der har det største behov, frem for blot de, der via mellemmænd kan købe sig vej ind i Europa.

Forsvarsforbeholdet betyder, at Danmark ikke deltager i de EU-operationer, hvor der anvendes militære midler.

EU har ikke spillet nogen væsentlig rolle på det militære område. Her er det stadig NATO, som sætter den sikkerhedspolitiske dagsorden i Europa. EU's medlemslande har da også, når de deltog i internationale operationer, gjort det igennem NATO og uden sammenhæng med EU.

Forsvarsforbeholdet bør opretholdes, da Danmarks væsentligste sikkerhedspolitiske samarbejde bør ligge internationalt og ikke isoleret i Europa.

CenterPartiet vil:

- Opretholde forbeholdet overfor Euroen og forsvarssamarbejdet, og opretholde retsforbeholdet, indtil der er tilfredsstillende løsninger på håndteringen af immigration til EU.

Traktatændringer skal til folkeafstemning

Den politiske debat har i flere år drejet sig om forbeholdene, og hvornår de skal til afstemning. Undervejs afviste et flertal i Folketinget at sende den seneste traktatændring (Lissabon-traktaten) til folkeafstemning. Modstanderne mod en folkeafstemning hævder bl.a., at traktatændringerne var små og uden praktisk betydning.

Men traktatændringernes omfang behøver ikke at være store, før det for mange borgere vil virke væsentligt at tage en afstemning. Mange små skridt kan blive til lige så meget som ét stort, og en lille traktatændring oven på en række store kan jo bringe den samlede ændring lige netop over en "smertegrænse".

Der kan ikke være nogen bagatelgrænse for en folkeafstemning, for traktatændringer bør ikke handle om bagateller.

CenterPartiet vil:

- Styrke det direkte demokrati og have alle EU's traktatændringer til folkeafstemning.

Militært forsvar - også i fremtiden

Danmarks samlede forsvar har igennem årtier - og især siden slutningen af den kolde krig - ændret sig. Vi er gået væk fra at have et fuldt forsvar med alle værn og til at have et forsvar, der er koncentreret om nogle få værn og betydeligt færre funktioner end tidligere. Eksempelvis har Danmark opgivet ubådene og det stationære luftforsvar.

Udviklingen er kun fornuftig, idet det ville være urimeligt dyrt at opretholde et territorielt forsvar i dag, som man gjorde under den kolde krig. I dag ligger den nærmeste, mulige trussel flere tusinde kilometer væk.

Forsvaret er i dag mere orienteret om de internationale opgaver, som Danmark har deltaget i, bl.a. på Balkan, i Irak og i Afghanistan.

Det taler for, at Danmark fremover skal have en rent professionel hær og altså opgive værnepligten.

Værnepligtens funktion som uddannelse og dannelse fungerer imidlertid godt for mange unge mennesker. CenterPartiet vil derfor erstatte værnepligten med en borgerpligt, som forpligter unge til at udføre 3 til 9 måneders samfundsnyttigt arbejde på samme vilkår som under den nuværende værnepligt.

Det kan være fristende i det hele taget at skære forsvaret ned til kun at være bygget op om de internationale opgaver.

Danmark bør dog kun gøre det i det omfang det harmonerer med NATOs fælles strategi, fordi det er i NATO, CenterPartiet ønsker, at Danmarks militære interesser skal forankres.

NATO bør på sin side stille sig til rådighed for internationale, fredsbevarende operationer, som altid skal godkendes af FN.

På den måde kan det danske forsvar bidrage til en global stabilisering og skabelse af fred.

Danmarks skal være sikkerhedspolitisk brobygger

Danmark har efterhånden en lang tradition for et sikkerhedspolitisk samarbejde igennem NATO.

Der er stadig gode grunde til, at Danmark i sikkerhedspolitisk sammenhæng skal orientere sig imod NATO og USA.

Det gælder især CenterPartiets ønske om at medvirke til en åben verden med global sikkerhed, fred og overholdelse af menneskerettighederne. Den bedste måde at sikre en sådan udvikling er ved at involvere så mange kontinenter som muligt i et tæt samarbejde om den sikkerhedspolitiske situation. EU er for eksempel en for snæver kreds. De bedste rammer for at sikre en global fred ligger i den mest globale alliance, nemlig NATO.

For så vidt angår fredsbevarende operationer og konfliktløsning, bør den mest globale organisation, FN, dog stadig være det foretrukne redskab.

CenterPartiets idéprogram:

Det internationale fællesskab

Der bør være et centralt internationalt fællesskab, der varetager og arbejder for global fred og sikkerhed, udvikling, retfærdighed og overholdelse af menneskerettighederne. For at sikre dette virke skal alle medlemslandene respektere og efterleve alle beslutninger truffet af fællesskabet, og ingen lande skal have særstatus.

Samarbejdet med USA, som er NATOs dominerende medlem, har traditionelt altid været godt, men ikke altid uproblematisk. I nyere tid blev Danmarks deltagelse i Irak-krigen besluttet på forkerte efterretningsoplysninger om masseødelæggelsesvåben i Irak, som sandsynligvis stammede fra USA. USA's brug af Guantanamo-lejren til tidsubestemt tilbageholdelse uden dom af fanger taget i Afghanistan har været et andet eksempel.

CenterPartiets ønsker at sikre menneskerettighederne og mener, at Danmark bør udnytte sit favorable forhold til USA til at bevare en tæt, kritisk dialog. Danmark har i den henseende faktisk en fordel fremfor en række af sine større NATO-partnere i EU, som af storpolitiske årsager opfatter sig selv som konkurrenter til USA.

Danmark skal derfor i nogle sammenhænge være en brobygger imellem EU og USA.

Endnu en grund til at bevare et tæt forhold til USA er Grønland og Færøerne. Med mindre disse lande bliver helt selvstændige nationer, er det fortsat Danmarks pligt at sørge for, at de to landes interesser ikke bliver overset, og USA er den mest indflydelsesrige nation i Nordatlanten.

Til rollen som brobygger hører der også en særlig forpligtelse for Danmark til at varetage forholdet til Østersøområdet, herunder Rusland. Et godt og konstruktivt forhold baseret på en kritisk dialog om menneskerettigheder og demokrati er det vigtigt at gå efter.

Rollen i forhold til Rusland og Østeuropa skal udfyldes i samarbejde med de øvrige skandinaviske lande og Baltikum.

Forholdet til Kina, som er en voksende stormagt økonomisk og militært, skal på samme måde baseres på en kritisk dialog.

CenterPartiet vil, at:

- Danmark kun skal kunne deltage i militære operationer i andre lande med en absolut folkelig opbakning: Mindst 2/3 af stemmerne i Folketinget skal godkende Danmarks deltagelse.
- Danmark skal nedlægge så stor en del af det hjemlige forsvar, som det er muligt under hensyntagen til NATOs overordnede strategi. Til gengæld kan bidraget til internationale operationer godt øges.
- EU ikke skal være en militær aktør. Det skal NATO
- NATO kun må iværksætte militære operationer udenfor alliansens område med FN's godkendelse.
- Værnepligten afskaffes og erstattes af en borgerpligt til at udføre samfundsnyttigt arbejde.